

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

A magyar szegényügy.

Ha a magyar szegényügy nagy területén végigtekintünk, úgy első és legerősebb benyomásunk az lesz, hogy hazánkban szegényügyről csak annyiban beszélhetünk, hogy a szegénység csak úgy és talán még nagyobb mértékben terjed, mint a külföldön, de egységes rendezésről egyáltalában nem lehet szó és a szegényügy egyes részeiben is csak a gyermekvédelem halad a maga jól megalapozott útján.

De ennél a mostoha helyzetnél is szembetűnőbb az a másik, nem kevésbé különös jelenség, hogy egy országban, amely immár egyezredév óta hoz törvényeket, egynemely elavult, porlepte királyi dekretumon kívül a szegényügynek létező egész írott jogforrása a községi törvénynek rövid két szakasza és egy 1898-ban hozott, de már magában az indokolásban is ideiglenesnek jelzett törvénynek egynéhány szakasza.

Tagadhatatlan, hogy egy ország közállapotainak nem az írott törvények kizárólagos ismertetői, de nem férhet kétség ahhoz sem, hogy amely ország közállapotainak minden egyes fontosabb mozzanatát törvény örökíti meg, abban az

országban egy intézmény nem is létezik, ha nyomát a törvénykönyvekben nem találjuk.

Joggal állíthatjuk tehát, hogy a magyar törvényhozás a magyar szegényügygel eddig nem foglalkozott, sőt állíthatjuk, azt is, hogy a szegényügyet eddig hazánkban egyáltalán nem tartották érdemesnek arra, hogy vele az ország egész területére kihatóan foglalkozzanak.

Létezik ugyan egy belügyminiszteri rendelet, amelylyel a kormány a szegényügy rendezését elhárítja magától, de tudomásunk szerint senkisé is ellenőrzi azokat a hatóságokat, amelyekre a belügyi kormány az ő tulajdonképeni feladatának teljesítését áthárította.

Hogy a magyar szegényügy rendezésére a mérvadó körök talán a legeslegújabb időig mennyire nem gondoltak, az a legfényesebben kiviláglik abból, hogy hazánkban eddig a szegényügy rendezéséhez semmiféle előmunkálatokat sem végeztek, de még az előmunkálatok végzésére utasításokat sem adtak.

Minden más tudománynak oly fontos segédforrását képező statisztikai évkönyveink ugyancsak nem vesznek a szegényügyről tudomást és ha a szegénység látható tüneteivel lépten-nyomon nem

találkoznánk, majdnem föltehetnők, hogy Magyarországon szegények egyáltalában nincsenek.

A szegényügynek teljesen elhanyagolt állapota annál feltűnőbb, mert korunk köztudomás szerint a szociális intézmények jegyében áll. Alig találkozunk oly nyilvános ténykedéssel, amelynek szociális fontosságát ki ne domborítanák és alig hoznak újabb törvényt vagy rendeletet, amelynek szociálpolitikai hátterét az indokolásban külön ne méltatnák.

A sok praeventív intézkedéstől nem látjuk a létező bajokat, a nép boldogítását célzó törekvéstől nem látjuk magát a szegénységet. Már pedig addig, amíg magával a szegénységgel nem végeznek, amíg annak leküzdésére nem határozzák el magukat, addig nagy stilus szociálpolitikát folytatni olyan anachronizmus, amely komoly következményeiben a nagy áldozatokkal hozott szociálpolitikai vívmányokra még végzetes befolyással lehet.

Nem vonjuk kétségbe, hogy a szegényügynek rendkívül fontos részét képező gyermekvédelem Magyarországon oly magas fejlődési fokot ért el, hogy a legtöbb államnak mintaképül szolgálhat és hogyha teljes egészében még nincs is kiépítve, ha továbbá gyakorlati eredmé-

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

Hazugságok.

Írta: H. Rosny.

Juliette levele atyjához.

Kedves Pám!

Nagyon szívemre vettem azokat a szemrehányásokat, amelyekkel tegnap reggel illetted. Éppen készülökben voltam, hogy a gouvernanttal, misz Harriettel és öcsémrel, Pállal Cherbourgba utazzam öreg házunkba, ahol nagynémém várt már reánk.

Határozott tilalmad ellenére kissé kipudeztem az arcomat. Ezt a bucsucsóknál észrevetted. Kemény hangon feltett kérdésed anynyira megijesztett és meglepett, hogy ijedtemben letagadtam, amire Te rövid, de jól megérdemelt dorgálásban részesítettél.

Szigoru szavaid mély benyomást keltettek bennem! Végül még megparancsoltad, hogy mindig, minden körülmények között, kertelés nélkül mondjam meg az igazságot.

En erre azt feltem, hogy nem mindig jó kimondani az igazságot, mert az sokszor bántó és a túlzott igazságszeretet dija igen

gyakran gyűlölet és irigység embertársaink részéről. Ezzel a válaszszal korántsem akartam bünyömet mentetgetni s csak éppen azért mondtam el, mert már magamban régóta szilárd véleményt alkottam meg e tekintelben.

De Te nem tágitottál és kijelentetted, hogy az igazsággal nem lehet alkudozni! Sőt kijelentetted, hogy minden alkalommal bátran és nyíltan kell kimondani véleményünket.

Vigasztalan voltam, kedves Papa, hogy neked bánatot okoztam és úgy gondolkodtam, hogy megbánásomnak és engedelmisségemnek azáltal adom leginkább tanujelét, ha vakon követem tanácsaidat.

El akarom neked mesélni, Papa, hogy a gyakorlatban mint követtem mindjárt első nap a Te jó tanácsaidat.

Alig foglaltunk helyet mind a háman, már mini én, a gouvernant és kis öcsém, a Pali, a vasuti kupéban, már is jött a kalauz, hogy jegyeinket átvizsgálja.

Utasításod szerint Pali részére csak féljegyet váltottunk.

— Ennek a tiucskának már egész jegyet kell váltani, mert valószínűleg több már négyévesnél, — szolt belépése után a kalauz.

Misz Harriet az ő zagyva nyelvén érthetetlen szavakat hadart el. Nekem még élénk emlékezetemben élt a dorgálásod és habozás nélkül így szoltam:

— Igaza van, már öt éves is elmúlt.

— Ugy, akkor 9 frankot és 50 centimest kell ráfizetniök a jegyre, — válaszolt a kalauz.

Mit volt mit tenni, ráfizettük a mondott összeget a fél menetjegyre. A vonat csakhamar megindult. Beavatkozásom alaposan elrontotta misz Harriet jó kedvét és végül még szemrehányást tett, hogy családunk nem becsüli meg őt szolgálatainak megfelelő mértékben.

— Különben is, — folytatta a misz — a multkor egész tisztán hallottam, amint édesatyja azt mondta rólam: »Ez a misz Harriet igazán nehézkes teremtés!« Remélem, ezt nem fogja letagadni?

— Ön téved, misz! A papa nem is beszélt arról, hogy ön nehézkes, ellenkezőleg, azt mondta, hogy ön oktondil — feleltem készségesen.

— Ah! Hisz ez még erősebb! De jól van, tudom, hogy mit tegyek!

Többé egy szót sem szolt az egész uton. Azt hiszem, kedves Papa, hogy idejénvaló lesz, ha új gouvernant után nézel!

Figyelmes,
 finom női
 kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
 A VILÁG KÖZEPÉHEZ
 BETHLEN-UTCA vendéglője és
 kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
 cigány
 zene.

Kitűnő tekepálya.

nyeiről végleges ítéletet ma még nem is mondhatunk, mégis az az egy biztosra vehető, hogy a magyar gyermekvédelem nagyarányú koncepciója, bármily nagy költségekkel is jár annak teljes keresztülvitele, eredményeiben a létező állapotnak óriási javulását fogja jelenteni. Ámde a gyermekvédelem a szegényügy rendezésének bármily fontos, de mégis csak egy részét képezi és a hozzáfűzött reményeket mindaddig nem fogja beváltani, amíg a szegényügy általános rendezéséből kiszakítva az általános rendezés rovására különös protekcióban részesül.

A betegápolás országos állapota a gyermekvédelem mögött már annyira elmaradt, hogy szervezett betegápolásról modern értelemben beszélni egyáltalában nem lehet és az országos betegápolási alap felhasználásával csak a szervezett betegápolás rendkívül szűk kereteit tudták létesíteni.

A szegényeknek azt a legnagyobb osztályát pedig, amely a gyermekek és a kórházi ápolásra szoruló betegek közé nem tartozó többi szegényeket öleli fel, törvényeink jóformán meg sem említik, mert hiszen azok az intézkedések, amelyeknek egy mellékesen közbeszurt törvényszakas alapján a szegények legtöbbje javára már sok-sok év előtt meg kellett volna születniök, ma még csirájukban sem léteznek és még afölött sem vagyunk tisztában, hogy ebben az országban tulajdonképpen ki is tartja kötelességének, hogy ezeket az intézkedéseket megtegye és a hézagot végre kitöltse.

Mindezek a mulasztások a magánjótékonyra is káros hatással voltak. A közsegélyezés rendezetlenségével párhuzamosan a magánjótékony is

olyan irányban fejlődött, hogy jótékony-ságnak majdnem nem is nevezhető. Alig akad ország, amelyben a magánjótékony-ság a szegényeket annyira lealacsonyító formában nyilatkoznék meg, mint minálunk. A megállapított napra összecsiszított alamizsnakéregelőket kellemetlen és ugy a kéregetőre, mint a szemléltetőre kinos csoportjai a nagy dobra vert öltöztetések, a tüdőbetegek részére kolduló gyermekek mindmegannyi fattyuhajtásai a magyar szegényügynek.

És mit mondjunk még az ugyancsak magyar különlegességként említhető szegényügyi »irnok-referensekről«. Hazánkban még pedig nem csak a vidéken, hanem a főváros kerületeiben is a legjobb esetben dijnokokra bizzák a szegényügy ellátását. Ezek az alsórangu hivatalnokok »gondozzák« a szegényeket, sőt ők hozzák meg vitás ügyekben rendszerint a jogerős ítéletet is, mert hiszen hazánkban még nem igen volt eset arra, hogy a szegényügy az első fórumtól feljebb került volna.

Ezek az állapotok valóban tarthatatlanok. Ahol az állam még azzal sem törődik, hogy polgárai az inségtől és nyomortól megóvassanak, ott javító hatásokról, ideális javak megmentéséről beszélni valóban túlzás volna.

A szegényügy Magyarországon teljesen parlagon hever, se szabályozó rendelet, sem pedig az égető kérdéssel foglalkozó irodalom nincsen, százezrek sorsa, temérdek ártatlan exisztenciának elpusztulása nyomja az állam lelkiismeretét. És mégis minden csendes.

Dr Forbáth Tivadar.

Bizalom Justh Gyulának. A függetlenségi párt körében az az eszme merült fel, hogy a függetlenségi párt Justh Gyulával szemben, a személyét ért támadások miatt, fejezze ki bizalmát és ragaszkodását. Minthogy a képviselők a fővárosból távol vannak, aláírási ívet küldenek a függetlenségi párt valamennyi tagjához. Hír szerint az ívet Kossuth Ferencz, közvetlenül elutazása előtt, már alá is írta, Justh Gyula pedig tovább is fogja bontogatni a párt-egységet.

Az új német kancellár Ischlben. Bécsből jelentik, hogy Bethmann Hollweg, az új birodalmi kancellár e hó végén Ischlbe utazik, hogy bemutatkozzék Ferenc József ő felségének. Az új kancellár ősszel Rómába is ellátogat.

A színajai zászlóaffér.

A színajai zászlósértés ügye ma sincs tisztázva. A P. L. vezető helyen a Sinajában történt botrányról »egy bizalmas levél nyomán« közli a következő leleplezéseket:

... Engedje meg hát, hogy a közelmúlt eseményeinek előjátékáról elmondhassak önnek egyetmást. Mindezekből ön határozottan föl fogja ismerni, hogy az események egymásba láncolt kapcsolata egy és ugyanazon kczből erednek.

Ahogy a trónörökös sinaiai útja közeledett, hirtelen feltűnt Bécsben dr Popovici Aurél, ismert nagy-ausztriai agitátor alakja és nem sokára rá ott láttuk a társaságában Schwenhagen Lajos hírhedt müncheni ügynököt, aki annak idején Popovici közreműködésével szerkesztette a Grossösterreich című heccclapot. Egy a fogadalmi templom közelében lévő kénéházban tanácskoztak napról-napra. Arról volt szó közöttük, hogy miképpen volna lehetséges a trónörökös rumániai útját agitációs célokra kihasználni.

Utazásunk célját minden különösebb esemény nélkül értük el. Megérkezve, a vámhivatalnok megkérdezte, hogy van-e valami elvámolni valónk?

Természetesen nyíltan és becsületesen be-mondottam:

— Cognac, Eau de Cologne és vadhus, amelyet a néminek hoztunk.

Mindezt fizettünk összesen 14 frankot és 75 centimest.

*

Egy óráig tartó kocsit után megérkez-tünk a Te kedves nővéred házába. Mereven, még boszúsáiban és mogorvájában, mint más-kor (egészen nyíltan beszéltek!), állt annak az ósdi háznak a terraszán, amelyet Te annyira szeretnél neki jó pénzért eladni.

— Hát az anyád mért nem jött veletek? — volt az első kérdése.

— A mama boldog, hogy lerázhatott bennünket egy időre a nyakáról, hogy így több időt szentelhessen a papának!

— Ugy, hát nem beteg?

— Nem, szó sincs róla!

— Pedig nekem azt írta. Ez tehát csak amolyan szükséges hazugság volt! Érttem már, engem biznak meg a gyermekek felügye-létével, hogy ők kényelmesebben szórakoz-hassanak.

Láttam rajta, hogy nagyon elégedetlen. Igyekeztem tehát tőlem telhetőleg megnyug-tatni.

— Szeretsz engem, kis leányom? — kérdezte.

— Igen, kedves néni!

— Épp úgy, mint a mamádat?

Már éppen azon voltam, hogy hazudjak, szerencsémre azonban eszembe jutottak szá-vaid és nyíltan így válaszoltam:

— Oh, annyira bizony nem! Korántsem, kedves néni.

— Talán szebbnek és kedvesebbnek ta-lálsz az anyádat, mint amitől én vagyok?

— Oh, de mennyire, kedves néni! Sokkal!

— Hát milyen idősnék tartasz engem? — kérdezte tovább.

Itt egy kissé elgondolkoztam. De aztán megint eszembe jutottak intéseid és siettem válaszolni:

— Azt hiszem, lehetsz körülbelül hatvan esztendősi.

— Pedig csak negyvenöt éves leszek, te oktondi.

Nagyon rosszkedvű volt. Megkísérlettem felvidítani és előszedtem a bőröndökből a neki szánt ajándékokat.

— Ezt az asztalfutót a mama küldi a néninek.

— Igazán gyönyörű! De főleg az okoz nagy örömet, hogy sógorom maga készi-tettel! Ebből látom, hogy mégis gondol reám.

— Tévedsz kedves nénikém, — igyekez-tem fölvilágosítani — a szobaleány csinálta, nem a mama!

Arca megint elsötétült. Gyorsan átadtam neki egy bonbonniért.

— Ah! Csokoládé Marginstól! — kiáltott fel vidáman.

*

Ebben az ügyben te magad voltál érde-keive, Papa, és azért habozás nélküli meg-mondtam az igazat:

— Ezt a bonbonniért a mama kapta aján-déku Ujévre, kedves néni. Igaz, hogy Mar-ginstól való, de csak a doboz, a cukorkákat a fűszeresnél vettük bele.

Mondhatom, nagyon ingerülten folytata:

— Nem tudod talán, hogy miért akarják szüleid mindenáron a nyakamba sózni ezt a házat, holott igazán nem tudám, hogy mit kezdjek vele. Mindenáron el akarják velem hitegni, hogy milyen jó vásárt csinálnék. Nem tudod, miért akarják eladni?

— A szomszédos mocsarak miatt. Nyáron át itt olyan bűz van, hogy majd megtulad az ember!

Azt a hatást, amelyet ez a tengersok

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyűkben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elválja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

Később bevonták tanácskozáskba dr Vajda román országgyűlési képviselőt is és dr Scheinplug szolgálton kívüli osztálytanácsost is.

Popovici-Schvenhagen még akkor szeretek volna a trónörökös közelébe jutni, amikor a »Grossösterreich« című lapot kiadták. Első kísérletük ez irányban az volt, hogy fölvonultatnak Bécs utcáin fekete-sárga zászlók alatt egy erdélyrszi románokból álló menetet, a mely Ferenc Ferdinándnak egy memorandumot adott volna át. Akkor ez a terv az osztrák hatóságok magatartásán hiúsult meg; ezek ugyanis nem tűrték az államellenes tüntetés megtartását. A Popovici és Schvenhagen által elkészített memorandumot azonban mégis fölküldték a trónörökös főudvarmesteri hivatalába. Hogy mi sorsra jutott ott ez az irás, arról semmit nem lehetett megtudni.

Ezt az akciót a Popovici kettős megint szorgalmazni akarta. Elhatározták, hogy fekete-sárga zászló alatt most már román földön demonstrálnak a trónörökös előtt Magyarországon ellen, magyarországi állampolgárokkal. Minden menetbeli résztvevőt kioktattak arra, hogy ezt kiáltssa:

— Eljen Ausztria, éljen a Habsburg-dinasztia!

Egy újabb memorandumot is szerkesztettek, amelyet Schvenhagen másolt le. A memorandumot bemutatták a román kulturligának is. Schvenhagen és Scheinplug vállalkoztak arra, hogy a menetet elvonultatják a főherceg előtt és arra is, hogy ők eljuttatják a memorandumot bécsi összeköttetések révén a trónörököshöz. Ugyilátszik, hogy ez a magyarellenes tüntetés ezuttal sikerült nekik.

A memorandum maga olyan elveken alapul, amelyeket Popovici egy »Nagy-Ausztria egyesült államai« című röpiratában már kifejtett. Ha a Habsburg-dinasztiának konfliktusa támadna Magyarországgal, arra az esetre szá-

mithat a dinasztia a Magyarországon lakó románoktól támogatásra.

Ezek a tények eléggé megokolják, hogy Magyarországon nagyon vigyázni kell azokra az elemekre, akik csak lesik az alkalmat, hogy nyíltan állami és nemzeti ekszisztenciák ellen törjenek.

A perzsa forradalom.

— A sah menekül. —

London, július 16. A Reuter-ügynökség jelenti Teheránból ma délelőtt 10 órától: A sah az imént menekült az orosz követségre. Az angol és orosz követség küldöttsége fogja erről a forradalmárok vezéreit értesíteni.

London, július 16. Az egyetlen európai, aki Teheránban megsebesült, magyar ember, akit egy viszapattant golyó sebesített meg. A kozákok még nem adták meg magukat, ellenkezőleg tegnap este még javában folyt a harc, de tudósítások még nincsenek. Aggasztó, hogy a rojalisták, ott ahol tartják magukat, fosztogatnak, így különösen a város központjához legközelebb fekvő Avenue des Ambassadeurs, melynek felső részében európai szállodák, néhány követség és az orosz bank vannak, nagyon sokat szenvedett. A nacionalisták a legnagyobb határozottsággal lépnek fel a fosztogatókkal szemben és több száz embert ebből a fegyveres csöcselékből sommásan kivégeztek. A nacionalisták a sah a városon kívül álló csapatainak a támadásait a város ellen is visszaverték, de nem akadályozhatták meg, hogy a rojalisták egy csapata a városba be ne hatoljon és az angol követség közelében a háztetőkön állást ne foglaljon.

Abdul Hamid pénze.

Szaloniki, július 16. A »Deutsche Bank« megbizottai és a »Banque Ottomane« igazga-

tója ma átadták Abdul Hamidnak a magukkal hozott letéteket. Abdul Hamid sajátkezűleg igazolta az átvételt és köszönetet mondott a megjelenteknek fáradozásukért. A letétszekrény kinyitása után konstatálták, hogy az leginkább cimleteket tartalmaz. Értékük állítólag nem haladja meg a 7 millió frankot.

A sah elmenekült.

London, július 16. A sah az orosz követségre menekült. Az eddig történetek alatt egy európai sebesült meg. Ez az egy is osztrák-magyar alattvaló. A perzsa sah katonái rosszul fegyelmezettek és nem kapnak enni. A kozákok a bazárokat fosztogatják, hogy élelmiszerekhez jussanak.

A jövő évi választók névjegyzéke.

Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután ülést tartott Bordé Ferenc főjegyző elnöke alatt. Elbírálták a beérkezett kérvényeket.

Az elnökön kívül dr Héványi Géza, Reismann Mór, Schütz Albert, Mezey Mihály, dr Tóth Ferenc és Juricskay Ákos voltak.

A választók közé felvették: Lascu Demetert, Mihalik Sándor mérnököt, Lukács Antal postatisztet, Zöldi Bertalan tanítót, Vadász József városi irnokot, dr Balkányi Ernő ügyvédet, Resch Mihály zenetanárt, Reszegi József posta altisztet, Garay Ignác mérték-hitelesítőt, Vargha Árpád háztulajdonost; — ellenben elutasította a központi választmány Fekete Sándort, mert okmányokat nem csatolt; dr Fried János ügyvédet, az oklevél bemutatása hiánya miatt; Goldmann Mártont, mert a cég adója nem ütötte meg az előírt összeget.

Az új adórendszer.

Ajánljuk a háztulajdonosok figyelmébe. Az új adótörvények egyik legfontosabb része

igazság gyakorolt a néniére, igazán nem tudom leírni, kedves Papa! Kisietett a szobából és dühösen becsapta maga mögött az ajtót.

Már-már azon a ponton voltam, hogy többé sohasem mondom meg senkinek az igazságot, amikor a sors elém hozta Gaston de Tournellest, aki lóháton jött valahonnan, s amikor meglátott, megállította lovát és leugorva a nyeregből, hozzám sietett.

Már induini készültem, hogy bejelentsem a látogatót a néniemnek, de Gaston visszatartott és kissé elfogultan bevallotta, hogy amint hírül hozták neki, hogy megérkeztem, tüstént ide sietett, hogy velem egyedül beszélhessen.

Ezután az elüljáró beszéd után így szólt:

— Mondja, Juliette kisasszony, őszintén: tetszem én magának?

Kedves Papa! el sem képzeled, mily nehézségekbe ütközött eddig, hogy mindig csak az igazságot mondjam meg. Ez egyszer azonban ez igazán könnyen ment és jól is esett.

— Természetesen, Gaston ur! — Ön tetszik nekem, még pedig nagyon is.

— Tehát nem riadna vissza attól, hogy a menyasszonyom legyen? — folytatta.

— Egyáltalában nem!

— És gondolja, hogy szeretni fog?

— Már is szeretem . . .

Itt egy kicsit megpihenek, kedves Papa, mert lelki szemeimmel már is látom, mint ráncolód össze homlokodat, s mint huzod össze vésztyjósióan szemöldökeidet. Szinte hallom, amint magadban dörmögöd:

— Ostoba! Minden egyes igazság, amit kijelentél a szádon, mindmegannyi ületlenség volt.

Nos, hát, sietlek megnyugtatól. Mindez csak mese. Pali gyermekjeggyel utazott, misz Harriet kitűnő hangulatban van, a cognacot és a többit is szépen átcsémpesztük a vámon. A néni elragadtatását fejezte ki a mama által sajátkezűleg készített asztalfutó fölött, kedvteléssel fogyasztja a Marginstól való csokoládét és eltökélt szándéka, hogy a házat megveszi. Végül pedig, a szegény Gastonnak fogalma sincs érzelmeiről . . .

Ezzel a tréfával csak azt akartam bebizonyítani, kedves Papa, hogy nem mindig jó és

okos dolog a szinigazságot kimondani. Az igazságot időről időre tetszetős ruhába kell bujtatni, hogy élvezhetővé, — sőt csábítóvá tegyük.

Vajjon a bankjegy, a csekk, az adóslevél, alapjában véve nem hazugságok? És mégis mily hasznosak a forgalomban!

És milyen kellemetlen lenne, ha utközben arannyal kellene megtömnünk erszényünket és mekkora veszéllyel járna ez! Az életben az igazság és a hazugság ugyanazt a szerepet játszik, mint a kereskedelemben a pénz és a papirból készült bankjegyek.

Ezért, kedves Papa, ne haragudj túl nagyon ezért a levélért. Igérem, hogy a jövőben, ha hazudni találok, csakis hasznos cél érdekében fogom azt tenni és csak oly mértékben, hogy lelkemet ne érintse!

Sohasem fogok fekete, mérges hazugságot kijelteni a számon, hanem mindig csak amolyan kiseded, ártatlan hazugságokat fogok használni, amelyekről még Te is azt fogod hinni, hogy szinarany igazságok!

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatokok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tájékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

a házadóra vonatkozik, amely bennünket nagyváradiakat legjobban érdeklí.

Külön törzskönyvet állítanak ki házankint, amely irányadó az adókiutésnél.

Csak természetes, hogy a háztulajdonosok mindenike nem ösmerhette meg az új törvény minden rendelkezését, ezért a nagyváradi városi adóhivatal helyesen cselekedett, talán kötelessége is volt, hogy az adózó polgárságot felvilágosítsa azokról, amit az új helyzet a háztulajdonosokra előír.

Erre nézve a nagyváradi kir. adóhivatal a következő hirdetményt tette közzé:

A házadóról szóló 1909 évi VI. t. c. a házadó kataszter készítését rendeli el. E szerint minden házról külön törzshiv állítandó ki a tényleges birtokos nevére, s ezen törzshivben a ház összes helyiségei a mellékkeliségekkel együtt, állandó, vagy ideiglenes adómentességük bevezetésével, a meglévő állapot szerint felveendő. A felvétel helyességé a tényleges birtokosnak, vagy törvényes képviselőjének aláírásával a törzshiv adatainak helyességéért a felelősséget vállalja.

A törzshivbe iktatott birtoklás azonban magánjogi következményeket maga után nem von.

A házadó törzshivnek célja: a munka egyszerűsítése, jelesül, hogy abból, a házadó kivételi lajstrom évenként akadálytalanul és minden felesleges munka elkerülésével elkészíthető legyen.

A házadó kataszterben nyilvántartandók:

1. ha a ház tényleges birtokosa változott;

2. ha a község határára nézve változás jött létre s ennek következtében épületek is más községhez csatoltattak, mely esetben e változás a határváltozással kapcsolatban vezető keresztül (1885. XXII. t. c. 7 §.)

3. ha az épület vagy annak egyes helyiségei lebontás, vagy elemi csapás folytán megsemmisültek, illetőleg romba dőltek és ennek következtében teljesen használhatatlannokká váltak;

4. ha adóköteles épület, vagy lakrész állandóan adómentessé lesz;

5. ha állandóan adómentes épület, vagy lakrész adókötelessé válik;

6. ha átalakítás folytán a helyiségek száma emelkedik, vagy apad;

7. ha átalakítás folytán nyitott helyiségek keletkeztek, vagy megszűntek;

8. ha a ház tényleges birtokosa aképpen változott meg, hogy ennek folytán új adótárgyak keletkeztek (22. §.)

Továbbá, ha oly épületek, melyek eddig a házadók tárgyát nem képezték (6. §.) bármely okból a házadó tárgyaivá lesznek;

9. ha a ház újonnan épült, vagy toldaléképítés folytán bővült, vagy lebontás következtében újból felépült.

A házadó kataszter m. kir. Pénzügyminiszter urnak a 38750—1909. P. M. sz. rendeletéhez képest a községi és városi közegek által az adózók meghallgatása mellett eszközölt összeírás alapján készítené el.

Nagyvárad város bel és külterületén a házadó kataszter elkészítése céljából az összeírás foganatosításával:

a I-ik kerületre nézve: melyhez Olasz városrészt és ennek kerülete tartozik: Erdélyi Bernát számtisztet és Ábrahám Jakab becsüst,

a II-ik kerületre nézve: melyhez Ujváros és Külváros városrészek és ezek kerülete tartozik: Altnöder Vince számtisztet és Papp De-meter havidijast.

a III-ik kerületre: melyhez Váralja, Velence, Csillagvárosrészek és a Hegyközség külterületeikkel tartoznak: Garay G. számtisztet tb. alszám-

vevőt és Bauda Géza tb. számtisztet biztam meg.

Miről az adózó közönséget a midőn értesitem, egyszersmind kérem, hogy a városi adóhivatal most nevezett kiküldöttét hivatalos működésükben támogatói és közérdekű muokájukban segítségükre lenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. évi július hó 13-án.

Lukács Ödön,
tanácsos,
tb. főjegyző.

A nagyváradi hegy veszedelme.

Ha nem volna olyan szomorú, mosolygónk kellene, hogy mily könnyen, egy mosolylyal térnek át Nagyvárad város intéző körei minden olyan kérdésen, amely nem a város beléletével, hanem a nagyváradi hegygyel kapcsolatos.

Ezek az intézők talán tisztában sincsenek azzal, mit jelent Nagyváradnak az a része, amely nemcsak jó levegőt ad ennek a városnak, hanem milliókra menő befektetés révén évenként ezeket és ezeket juttatnak úgy az államkincstár, mint a városi pénztárba is.

Ha veszedelem van a városban, kétségbe esik mindenki, de ha a hegyet fenyegeti veszedelem, az szóba sem jön.

Igaz, hogy egyénileg a két dolog némileg más elbírálás alá esik, de mint közültre nem különböz, hogy pusztulás fenyegeti a nagyváradi hegyet.

Nagyváradnak csak a hegyen van határa. S akárhogy kicsinyeljük a szőlő termelést a mai viszonyok között, ezt meg kell becsülnünk.

Aki ebben kételkedik, annyi fáradságot vegyen magának, hogy a fogyasztási adóhivaltól kérjen adatokat s meggyőződik, hogy az idegen borbehozatal mellett is mennyi haszna van a városnak és a polgárságnak abból a nagy pénzzel fenntartott, de a gazdáknak bizony keveset jövedelmező hegyből.

A gazdáknak azonban ez az esztendő nagy veszedelmet hozott.

A múlt év termése még nagy részben a gazdák pincéjében van. A tavaszi fagy után azt gondolták, hogy ez évben nem lesz termés. De fiatal hajtások pusztulása után új rügyek támadtak s éledt a gazdák reménye. A gerezdek szépen mutatkoztak.

A gazdák reményét azonban leforrázta az abnormális időjárás. Pusztulás képe ütött tanyát a nagyváradi hegyen, a szőlő pusztulásnak indult.

A kétségbeesett gazdák szakértőt kértek a minisztertől, aki konstataitá is, hogy a veszedelmes fűrt-peronospora pusztítja a nagyváradi hegyet.

Itt gyors és alapos védekezésre van szükség s hogy az összes szőlősgazdák tisztában legyenek a veszedelemről, s a védekezési módját is megismerjék, dr. Molnár Imre, hegyközségi elnök gyűlésre hívja össze az összes szőlősgazdákat.

Vasárnap délelőtt lesz a gazdák gyűlése, amelyre a következő meghívót bocsátották ki: Nagyvárad város szőlőbirtokossága folyó

hó 18-án délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgya: dr. Molnár Imre hegyközségi elnök előterjesztése a szőlőhegyen fellépett peronospora megvizsgálására beküldött miniszteri szakértő eljárásáról és az általa javasolt mikénti védekezéssről.

Felkérem a szőlőbirtokos urakat, hogy a rendkívüli közgyűlésen a tárgy fontosságára való tekintettel minél számosabban sziveskedjenek megjelenni.

A magyarcsékei haramiák.

A magyarcsékei járás haramiái még mindig nem kerültek kézre. A tegnapelőtt letartóztatott miklózlári jegyző és társai az eddigi vizsgálat adatai szerint a miklózlári rablást tényleg elkövették, azonban ez még nem bizonyítja azt, hogy ők követték volna el az előzetes betöréseket is. A jegyző bandája csak a mostani időt tartotta legalkalmasabbnak arra, hogy egy régi adósságáról tanuskodó kötelezvényt tisztességtelen uton szerezzen vissza s ezért követte el a rablást.

Az esetről újabb tudósításunk a következő:

Házkutatás a község házában.

A csendőrség, bár nem volt bizonyos abban, hogy a rablást Popescu Aurél körjegyző követte el, mégis a gyanus körülmények alapján a nyomozás sulyát erre az alapra fektetett. Tegnap délelőtt a csendőrség megfigyelés alatt tartotta az egész jegyzői családot, így azonban semmit sem tudott meg. A község házában, mely az egész járás körjegyzői lakjai között a legszebb és legnagyobb, teljesen átkutatva. Csendőrok járták fal a kertet, a pincét, padlást, általában az épületnek minden legrejtettebb zugát is. A kutatás alatt az egyik csendőr a padláson egy kulcsot talált, amely gyanus volt.

A kulcsot a csendőrfőhadnagy belepróbálta a Neumanék korcsmájába és az beleillett. A korcsmárosné a kulcsra ráismert, azt a saját kulcsának mondotta. A község házában más gyanus tárgyat nem találtak a csendőrok.

Az anya és a fia.

A csendőrok mikor igazolásra szólították fel Popescut, ez előbb azt mondta, hogy Nagyváradon járt később azonban azt állította, hogy odahaza aludt s ezt az édesanyjával özv. Popescu Sándornéval kívánta igazolni. A jegyző édesanyja szintén a község házában lakik, amikor meghallotta, hogy fiát a csendőrok gyanuba fogták, erélyesen tiltakozott az ellen. A csendőrok kérdésére előadta, hogy fia a betörés estéjén odahaza volt és 11 órakor lefeküdt. Az anya vallomását jegyzőkönyvbe vették és valószínű, hogy mint bűnpalástoló ellen meg fogják indítani az eljárást.

A jegyzőék tagadnak.

A tegnapi nap folyamán a letartóztatott banditákat a csendőrség és a kiszállott vizsgálóbíró kihallgatta. A banda tagjai tagadnak mindent s egyáltalán nem akarnak semmiféle felvilágosítást adni. A vizsgálóbíró helyettes Nagy János és dr. Kármán Elemér az est folya-

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érní, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az 5 tőle vett cipőkben a tyuk szem és bürkeményed és eltűnik. Telefon 512

mán visszautaztak Nagyváradra. E szerint a bíróság ténykedése Miklózáron befejezettek mondható. A tegnapi nap folyamán a csendőrfőhadnagy többször kihallgatta úgy a gyanúsítottakat, mint Neumannét. Neumanné tegnapi vallomását mindenben tenntartja.

Ujabb terhelő körülmények.

A jegyző tagadása mit sem használ most már. A csendőrség annyi nyomósokat és bünyelt szedett össze, hogy azok kétségtelenné teszik Popescuék bűnösségét. Igen terhelő egy újabb bünyel a kulcson kívül, az acetilen lámpa, amit a kocsis lakásán találtak meg a kutató csendőrök.

A lámpára vonatkozólag Neumanné határozottan állítja, hogy azt a betörésnél Popescuék használták. Neumanné tegnap újabb terhelő vallomást tett. Nevezetesen elmondta, hogy a betöréskor, mikor látta, hogy férjét megtámadták, ő egy széket kapott fel és azzal a támadót mellbe ütötte. E vallomás alapján megvizsgálta a csendőrfőhadnagy Popescut és tényleg a mellette a szék ütés nyomai vastag vér aláfutás alakjában mutatkoznak.

Neumanné határozottan állítja azt is, hogy Popescut felismerte, mikor az álarca leesett. Ekkor Neumanné a következőket mondta a jegyzőnek:

— Jegyző ur, ne tegye tönkre az uramat, ezért tettem én olyan sok jót magának és a családjának.

Popescu fegyelmi alatt.

Popescu Aurel hivatalában sem volt valami lelkiismeretes ember. Legutóbb is 40 korona pénzbírságra lett ítélve, sőt most újabb fegyelmi vizsgálat alatt is van. A magyarcsékei főszolgabíró a tegnapi nap folyamán egy Nagyváradról kiszállott pénzügyi titkár, valamint a járási számvévő kíséretében megjelent Miklózáron és hivatalvizsgálatot tartott, mely alkalommal több oly nagyfoku szabálytalanságot talált, melyek alapján a jegyzőt felfüggesztette állásától.

A betörés tervszerűleg történt.

Popescuék a tegnapielőtti betörésre már jóval előbb készültek. A banda mindent úgy készített el, hogy a hatóság gyanúját elterelje magától. A megszökött tanító garázdálkodásait legalkalmasabba találták arra, hogy a betörést elkövessék. A betörés célja az volt, hogy Neumannától a jegyző által kiállított 800 koronás kötelezvényt visszaszerezzék, esetleg Neumann el is tegyék láb alól. E tervük keresztülvitelében megzavarták őket. Hogy pedig a gyanút elhárítsák magukról, a betörés éjjelén két helyre törtek még be. A község háza ablakán belöttek, nyilván azért, hogy a gyanúnak még az árnyékát is elhárítsák. Ez a cselekedete a bandának csakuem egy emberéletet is kívánt.

A bűnösöket Nagyváradra hozzák.

A tegnapi vizsgálat adatai oly sok nyomatékos és terhelő körülményeket tártak fel, hogy azok alapján a letartóztatott emberek tovább is fogva maradnak. A csendőrség ma a fél kilenc óras vonattal szállítja a bandát Nagyváradra az ügyészségre. A letartóztatottak között szerepel Friedmann Mórné is. Ő reá vonatkozólag kiderült, a kulcsot ő adta ki az ablakon keresztül a jegyzőnek, aki ennek segítségével az épületbe hatolt. A foglyok a tegnapi nap folyamán erős fedezet alatt voltak, nehogy megszökjének.

Sebeszta Ottokár véleménye.

Sebeszta Ottokár a nagyvárad csendőrszárnyparancsnok véleménye a jegyzőre igen terhelő. A parancsnok meg van győződve róla, hogy a csendőrfőhadnagy nyomozása igen logikus volt. Az eddigi csoportosított terhelő körülmények alapján Popescu bűnössége teljes beigazolást nyert. A további vizsgálat adatai csak terhelőbbek lehetnek. A Neumannénál talált baltát, melyben a jegyző baltájára ismeretek, dactiloscopia segítségével fogják megvizsgálni és azon a kocsiskéznyomait valószínűleg meg fogják találni, ami a kocsis tagadását teljesen meg fogja dönteni.

A razzia

A csendőrség nagy apparátussal folytatja a járásban a razziát. Az egész járás területét felkutatja, még a lakatlan hegy vidéket is. Igen sok magánházba bemegy és igazolásra szólít mindenkit. A tegnapi nap folyamán több cigánykaravánt tartóztatott le a csendőrség. A Nagyváradon letartóztatott cigányok által lopott holmikat is átvizsgálták, ezekre vonatkozólag azonban kijelentették, hogy az nics összefüggésben a miklózári rablással.

Az ügyész véleménye.

Dr Kármán Elemér tegnap este fél 9 órakor érkezett Nagyváradra. Munkatársunk felkereste az ügyészt, aki az ügyről, illetve annak részleteiről nem hajlandó nyilatkozni bővebben. Az ügyész ugyanazokat mondta el, amiket már mi tegnapielőtti és tegnap megírtunk. Bővebbet a dolog természeténél fogva nem mondhat. Annyit mondott csupán, hogy a nyomozás adatai szerint a jegyző és társainak bűnössége igazoltnak látszik. Az ügyészség különben már foganatosított is komolyabb intézkedéseket ebben az ügyben. A további történések most már kétfelé oszlanak. Az egyik rész Miklózáron, a másik a vizsgálóbíróságon fog történni.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Korda Andor állapota** Korda Andor a magyarcsékei kerület képviselője, mint tudósítónk jelenti, tul van minden veszélyen. Az operáció kitünően sikerült. Az orvosok véleménye szerint a képviselő 8—10 nap alatt elhagyhatja az ágyat. A gyors javulást az orvosok Korda igen erős szervezetének tulajdonítják.

* **Bejelentő hivatal magán kézből.** A bejelentési hivatal felállítását már évek óta tervbe vette Nagyvárad városa, de a törvényhatóság a költségek miatt leszavazta a tanács előterjesztését. Lusztig Soma nagyvárad lakos most a saját szakálára akarja létesíteni a bejelentési hivatalt. Nagyvárad városától csak évi 9—10 ezer koronát kér, továbbá a szükséges nyomtatványokat, irodaszereket és helyiséget. A bejelentés elmulasztásából befolyó pénzt átengedi a városnak, de a tudakozódásokból befolyó összeget ő tartja meg. Azt nagy kegyesen megengedi, hogy a főkapitány ellenőrizze az ő bejelentési hivatalát. Ez a beadvány elég

humoros arra, hogy Nagyvárad város ügyeinek intézői meglássák benne, hogy mennyire szükség volna már a bejelentő hivatalra.

* **Eső után köpenyeg.** A községi polgári iskolánál egy segédtanítói állást a miniszter jóváhagyott. Az álláshoz az állam 1000 korona államsegélylyel járult s a várost 400 korona illeti. Ezt az állást a nagyvárad iskolaszék már be is töltötte s így a dolog kevés gondot okoz a város házában.

* **Meg egy áttérő község.** A csarnóházi lakosok áttérése még mindég nem teljesedett be. A községet folyton biztatják, hogy elviszik a lelkészt, azonban ez a pusztá ígérténel többet nem jelent, mert a lelkész még mindég ott van a községben. Ez az ügy tehát még nincs tisztázva és máris egy új község áttérési mozgalmáról jelent élesdi tudósítónk. Az új község Izsópallaga, a hol szintén a lelkész miatt akar a lakosság áttérni a görög katolikus hitre. Itt Serbán Sándor a lelkész, a ki perlekedő természete miatt a hívek előtt igen ellenszenves. A lakosság most mozgalmat indított, hogy Serbánt elhelyezzék a községből, mert ellenkező esetben át fognak térni a görög katolikus vallásra.

* **Elfogott cigánykaraván.** A tegnapielőtti reggel a lőporos raktár mellett elfogott, 5 férfi, 6 nő, 4 gyermek, 1 szekér és két ló ből álló cigánykaraván még mindig a rendőrség foglya. A cigányoknál, az asszonyok szoknyái alatt, nagy, zsákszerű tolvajsebekben sok egy és két filléres, valamint 10 filléres penészes perselypénzt találtak. A talált pénzre, valamint a szekeren talált oláh népies izlésre való különféle ruhakelmék, kendők, pamutok, cérnák, ollók, pipák, szappanok és box cipő bőrkenőcsre vonatkozólag minden felvilágosítást megtagadtak a cigányok. Alapos a gyanu, hogy ezt a választékos áruaktárt valamelyik románjuk község vegyes kereskedéséből szerezték, még pedig bűnös uton. A magyarcsékei csendőrség megkeresésére egy járás őrmester tegnap a bünyelek közül, több kendőt magával vitt, hogy a Magyarcsékén kedden történt vegyes kereskedésbeli betörés lopás nyomozatánál felhasználhassa. A rendőrség felhívja mindazon károsultakat, kiktől az utóbbi napokban a fent leírt holmik közül valamit elloptak, jelentsék be mielőbb kárukat a rendőrségnek.

* **Szerencsétlenül járt beteg.** Bécsi tudósítónk telefonálja, hogy tegnap délelőtt Korda Tódor 18 éves krajovai lakos a lovakal az ökrösi utra akart hajtani. A fiu útközben leszállott a lovakról és az utat keresztül szelő hidra ült le játszani. Jétek közben Koldán, aki epilepsiában szenved, erőt vett betegsége és a szerencsétlen a hidról a patakba esett. Mire észrevették, Korda már meghalt.

* **Ki a tettes?** A városon kívül eső réteken kazaltűz volt. Javában oltják a tüzet a tűzoltók, a mikor odajön János, a városi esz. A rendőrkapitány észreveszi az őreget, hozzá megy, s ekként szólítja meg:

— Mondja csak János, ki tetette ezt?

— Ezt tekintetes ur — kalapját illendően megemelve — ezt senki más nem tetette, mint a kóbor cigányok, de azok meg mostanában nem jártak erre . . .

* **Hirtelen rosszul lett.** Tegnap délután 3 órakor Spiegel Manó cipész segéd a Széna-utcán hirtelen összeesett. A mentők a kózkórházba szállították.

* **Megtámadott erdővéd.** Jóva Mojszi rippai lakos tegnap a püspökségi erdőben legettette marháit, amikor éppen arra járt Vura Péter erdővéd. Vura felszólította a tilosban legeltető embert, hogy hajtja ki a jószágokat az erdőből, mert különben a község házára hajtja fel azokat. Jóva Mojszi ahelyett,

hogy kihajtotta volna a teheneket a tilosból durván támadt az erdőre, sőt később birokra is kelet vele. Az erdőre sem hagyta magát, mire dulakodni kezdtek. Dulakodás közben Vura szolgálati fegyvere elsült és a golyó Jovának a mellébe fúródott. Az esetről jelentést tettek a hatóságnak mely megindította az eljárást. A meglőtt ember különben egyike volt a leghírhedtebb orvvadászoknak.

* **Lilopot ereszény.** Rákos Margit panaszt emelt tegnap a rendőrségen, hogy délelőtt a Szt. László-terem vásárlás közben kizárta a székéből sötét piros színű erszényét 5 kor. és néhány fillér tartalommal valaki ellopt. Nyomozás folyamatban.

x **Katonazene a »Fekete Sas«-ban.** Minden vasárnap délelőtt fél 11-től déli 1 óráig a 37 ik gyalogezred zenekara hangverseny a »Fekete Sas« éttermében. Kizűnő konyha és frissen csapolt Pilseni és D. éher sör, pontos kiszolgálás. Tisztelettel *Benrd* Albert vendéglős.

* **Intézetünk** kebelében alakult »Belvárosi takarékpénztár« el ő évtársulatának betéti és üzleti részéről (üzlet részéről 2 kor. 10 fillér) folyó hó 14 től kezdve lesznek pénztárunknál kiliztve. Nagyvár, 1909. július 13. *Fekédrosi takarékpénztár r-t.*

* **Értesítjük** a Magyar Takarékpénztár Szövetkezetet, hogy a III-ik évtársulat befizetési f. é. július hó 1-én megkezdődtek és a kiállított könyvek az intézet helyiségében átvethetők. *Magyar Takarékpénztár Szövetkezet igazgatósága.*

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet Ponta Kálmán jó szolista kizűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép előadás van minden este, b lépődij nélkül. mai műsor a következő: Furfangos művészek (komikus). A matroz szerelme (életp). Hol van a közőrös (n vettető). A császár (tráma). Az ördög és kocsnáros (bohózat). Átom a bűvös kastélyban (átomkép). A kis hős (életp).

A beéli járás rémei.

Amióta a vármegyében általános razzitát tart a csendőrség, azóta a beéli járást valósággal ellepték a cigányok. Alig van nap, hogy a járás egyes helyeiben ne garázdálkodnának a cigányok, úgy, hogy ezek emberek ha egyik községből a másikba mennek át, fel-fegyverkeznek, mintha csak valami hadjáratba mennének. A tegnapi nap folyamán a cigányok két utonállást is követtek el. Az esetről a beéli tudósítónk a következőket telefonálta.

Kolénér Árpád beéli üveggyáros tegnap reggel Krajnára akart átmenni kocsiával. A kocsin egyáltalán nem volt semmi és így állandóan ügetve haladtak a lovak. Krajova község alatt egy erdővel szegélyezett ut mentén a kocsi elé négy cigány ugrott a bozótból és megállásra szólították fel a kocsin ülőket. A kocsi a cigányok felszólítására a lovak lövése vágott, mire a lovak vágatni kezdtek. Ekkor az egyik cigány a lovak zablájába kapaszkodott s oly erősen tartotta azt, hogy a kocsi megállott.

Pár pillanat múlva volt csak s már egy cigány a kocsi hátsó végénél a kocsihoz ugrott és Kolénérre támadt. Kolénér erre revolvert rántott elő és azzal a cigányokra lött. A cigányok, akik nem voltak elkészülve fegyveres ellentállásra, vad futásnak eredtek és az erdő bozóttjai közé rejtették el magukat.

Kolénér Árpád még panaszt sem tett az eset miatt a csendőrségnek, mikor újabb uton-

állásról érkezett hír. A második eset a Tenke-hosszúszói uton történt. Itt *Gligor* Miklós hosszúszói lakos igyekezett hazafelé áruval megrakott szekeren. Hosszúszótól mintegy egy órai járásra *Gligor* gyanus alakokat látott mozogni. Az alakok azonban *Gligor* közeledtére a bozótból visszahúzódtak, úgy, hogy *Gligor* egyáltalán nem láthatta őket s azt is hitte, hogy csak képzelődött.

Amikor azonban *Gligor* a jelzett helyre ért, a bozótból egész egy banda ugrott elő és azelőtt, hogy megállásra is szólították volna *Gligort*, a lovakra vetették magukat és az arokon lévő pokrócokat letépték s azzal *Gligort* támadták meg. *Gligor* a cigányok támadására revolvert rántott elő s a cigányok közé lött. A cigányok a lövéstől megijedve a pokróccal együtt elfutottak. *Gligor* a lovak közé vágva szintén menekült.

A megtámadott két ember előadása szerint a két lövés nem tett kárt a cigányokban, mert ezt ők maguk sem akarták. Az esetről jelentést tettek a beéli csendőrségnek, mely azonnal megindította a nyomozást. Érdekes, hogy az egész járás tele van cigányokkal és mégis mindenütt egy és ugyanazon egyéneket látják az utonállók között.

A beéli járásban különben alig várják, hogy a csendőrség ott is megkezdje a razzitát, mert csak remélik, hogy megszabadulnak a cigányoktól.

SZINHÁZ.

Szirmai Imre bucsufellépte. A »Madame sans-gene«-ben bucsuzik ma, szombat este Szirmai Imre a nagyváradi közönségtől. Abban a korban játszódik ez a híres darab, amikor az egyszerű ajaccsói ügyvéd fia világrengő imperatorrá lett, amikor az egyszerű masamódból, a »Szókimondó asszonyból« hercegnő lehetett. E darab hőse Napoleon, kinek alakítása egyik leghíresebb szerepe Szirmai Imrének. Egy kiváló színész kor és jellem ismeretével, egy a színpadot tökéletesen ismerő művész belső meglátásával alakítja a Király-színház jeles színésze Napoleon alakját. Minden mozdulata, mimikája a legtökéletesebb mása Napoleon vasjellemeinek. A »Szókimondó asszonyból« F. Károlyi Leona lesz, ki csak emelni fogja jeles partnerének művészi domborítását. Szirmai Imre bucsuestéje iránt a közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik.

ÉRVIRATOK.

Rálöttek a trónörökös vonatjára.

Budapest, július 16. Ferenc Ferdinánd trónörökös, amikor a román határhoz közeledett, a vonatra négyszer egymásután rálöttek. A golyók a vonatot találták. A vonat a nyílt pályán megállt és a személyzet átkutatta a környéket. Rövid kutatás után a közelben egy nyaraló előtt meg is találtak egy *Koncianu* nevű földbirtokost, aki még akkor is kezében tartott egy vadászfegyvert. A földbirtokost letartóztatták és megindították ellene az eljárást. *Koncianu* azzal védekezik, hogy ő nem akart a trónörökös ellen merényletet elkövetni, ő a medvéket akarta ijjesztetni.

Pusztító földrengés Görögországban.

Athén, július 16. Elis tartományban földrengés volt, amely több falut elpusztított. A kár nagy. Körülbelül tíz ember életét veszítette.

Egy rektor megfagyott.

Bozen, július 16. A Grosswenedig hegyén lévő Birnlückben *Geisser* Károly berlini főiskolai rektor, akit hirtelen hóvihár lepett meg, megfagyott.

Az utód elődjénél.

Berlin, július 16. A »Kreuzzeitung« szerint tegnap délután a szövetségtanács küldöttsége *Beethmann* Holvég kancellár vezetésével megjelent *Bülow* hercegnél, hogy távozása alkalmából jegyzéket nyújtson át neki. A kancellár beszédére *Bülow* herceg ezt válaszolta:

— A jegyzék nagy örömmel tölti el, mert annak bizonyítékul tekinti, hogy sikerült a szövetségtanács bizalmát megnyernie. A szövetségtanáccsal való szoros kapcsolatot mindenkor a legszükségesebb követelménynek tartotta. Tudja, mily mély gyökeret vert a birodalmi eszme a szövetségtanácsban. Amíg ez így marad, nyugodtan tekinthetünk a jövőbe. Tejes bizalommal adia át az ügyek vezetését az új kancellárnak, s bizalommal töltik el utódjának nemcsak kiváló képességei, hanem tiszteletet érdemlő jellemtulajdonságai is.

Igazságszolgáltatás.

§ **Az elsikkasztott hitelbank.** Aradról jelenik: Az aradi hitelbanknál a vizsgálat alkalmával újabb hamisításoknak jöttek nyomára. Az ügyészség *Szántó* Izidor igazgató és a főkönyvelő ellen az előzetes letartóztatást indítványozta. A letartóztatásról holnap dönt a törvényszék vádtanácsa.

Dr. VUCSICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvár	ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece	>	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó	>	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó	>	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece	>	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvár	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvár	ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece	>	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó	>	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő	ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó	>	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece	>	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvár	érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	20 47

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. — —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kez-
tyűs, Nagyváradi, Sas-szál-
loda. (Passage.) Készítik
saját műhelyben a leg-
komplikáltabb sérvekre ki-
tűnő sérvkötőket továbbá
haskötőket, gummi haris-
nyákat, egyenes tartókat,
betegápolási cikkeket és
minden e szakmába vágó
munkáit a legjutányosabb
árban, jótállás mellett. —
Szarvasbőr-lepedőket és
vankosokat, valamint min-
dennemű másféle szarvas-
bőr-munkákat is készítenek a
legjobb kivitelben. Kesztyű
tisztítást és mindennemű
javítást is felvállalok. Nők
és férfiak részére külön
próba-terem.

Kalapok

a legjobb minőségben és
a legdivatosabb formákban
Reichard áruházában kap-
hatók.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május
1-től kitűnő fagyaltot és
jeges kávét készít naponta
változatosan. Ugyan ott
tisztán és tea vajból ké-
szült tészták és torták kap-
hatók darabonként 8 fillér
Minden e szakba vágó
megrendelést a legjutányo-
sabbban fogad ok el.

Varrógép,

írógép, gramofon Kalenda
Jánosnál Szt. László-tér
12. sz.

Van szerencsém értesíteni az elő-
kelő hölgyközönséget, hogy angol és
francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell
és speciális szabás szerint készítenek

modern princesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket,**
és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra,
hogy az idej **modern divattal ha-**
ladva a legkényesebb igényeknek is
megfeleljen. Számítalan elismerés.

Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.
B. meghívásra elsőrendű divat-
lapokkal teszem tiszteletemet, eset-
leg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 13. sz. a.

A legmegbízhatóbb arcápolószert
a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.

Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas“ gyógyszertárban
Nagyváradon, Szent László-tér.

A Nagyváradi Hitelbank Részvény-
társaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
tér** és **Zöldfa-utca** sarkán levő **Deutsch
K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe he-
lyezte át.

Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

Belépési felhívás

a 7-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelé-
ben alakult **Belvárosi Takaréék és
Hitelszövetkezet** minden év január és
juliustól egy-egy három évig tartó
új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés
szerinti számban jegyezhet üzletrészeket
s minden üzletrész után hetenként 20
fillér fizetendő, melynek összege a három
év elteltével a felmerülő haszonnal
együtt fog az üzletrészeseknek vissza-
fizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot
előmozdítani s a tagok hiteligényeit kielé-
gíteni. Szövetkezetünk tehát amellet,
hogy a **takarékosság ügyét szolgálja**
tagjainak betéteik négyötöd része erejéig
kölcsönt is nyújt.

Felvételidő üzletrészenként 10 fillér
s az első betét befizetésekor min-
denki megkapja a saját nevére kiállított
betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket be-
fizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,
valamint mindazokat, kik szövetkezetünk
tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a
felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rá-
kóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor
jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet
Igazgatósága.

Kérdezzük meg a házi orvost!

KRONDORFI pezsgőhöz,
borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital!
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYITAL.

tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél
orvosilag ajánlva.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket,
barátainkat és a t. közönséget, hogy a
Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonán átala-
kitva atvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor.
Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását
kérik, kiváló tisztelettel:

Lökősházy László és Lökősházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás!

Reggelig nyitva!

Abonánsok felvételnek!

Egyszeri használat meggyőző min-
denkit, hogy a

Gyöngy.

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy
hideg, kemény vagy lágy, gyorsan
és erősen habzik; könnyen hatol a
szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN
OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy
a szövetnek legkevésbé is ártalmára
volna, teljesen tiszta és ment maró
anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers
anyagok leggondosabb kiválasztásá-
nak köszönheti.

A Gyöngy

Szinszappan

míndig egyenlő minőségben lesz elő-
állítva.

Használata minden tisztítási célra
és mindennemű mosáshoz a leg-
kiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen
megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-
utca) ezenkívül a mosószappanok
minden faja (debreceni, szegedi,
csont, márvány, legfinomabb beretva-
szappan stb.) valamint KÓKUSZZSIR,
CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb
mennyiség vételénél is EREDETI
GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12 000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelte után a tag a befizetett tőkét és a ráeső nyereségrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivethetik.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtaanit!

Ára 80 fillér.

Kapható az «ARANYASAS» gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a

Bihar Sörcearnokunk

vezetésével megbíztuk POPOVITS SÁNDOR kú is jóindulatu támogatásban részesíteni és vendéglőnket és sörkimérőnket továbbra is szives látogatásukkal szerencsételni kegyeskedjenek

Kiváló tisztelettel

Krausz Béla és Társa

Üzletmegnyitás.

Alulírott a Bihar vendéglő és sörcsarnok vezetésével megbízott, van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Bihar sörcsarnok és étterem vezetését átvettem. Legfőbb igyekezetem lesz a n. é. közönséget jó kiszolgálás által kielégíteni.

Tisztán kezelt gyári kimérésben világos N.-Várad sör és Szt. László gyógymaláta sör, továbbá hamisítatlan Nagyvárad és érmelléki borok, kitűnő magyar konyha igen mérsékelt árak mellett a legjobb és legpontosabb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,

megbízott.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat újoman berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítottok. Ugyisint a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hívós és kellemes kerthelyiségében. hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlelője.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

**Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::**

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jóállás mellett pontosan javítom. Főtörekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

P E T R I Á R P Á D

órászmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-megye részére.

Képes levelező-lapot

csak

Benkő

*antiquariumában lehet igazán nagy választékban kapni
Nagyvárad, Rakóczi-ut.*

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Legjobb üdülőhely a Püspök (Szent László) gyógyfürdő.

(Nagyvárad mellett)

A kontinens legdusabb természetes hévíz forrása 26 C. fokú víz. Javalva: rheuma, csusz, köszvény, idegszába, gyomor és alhasi bántalmak ellen. A legnagyobb kényelemmel berendezett nyári uszoda. Állandó uszómester. 300 hold természetes vadregényes park. A közönség rendelkezésére 127 modern kényelemmel berendezett vendégszoba. Kitűnő magyar konyha s tisztán kezelt saját termésű hegyborok. Zenedij és curtaxe nincs. Figyelmes, pontos kiszolgálás, úgy a szobákban, mint a fürdőben és éttermekben.

Számos látogatást kér tisztelettel:

KERNÁCS JÁNOS

fürdőbérlelő.